

Turgut ÖZAL ve O'nun Zihinlere Yerleştirdiği “Kazan – Kazan Yönsemesi”

Prof. Dr.-Ing şenel ERĐİN

Sosyal Bilimlerde akademisyenler insana değgin çalışmalarında iki tip “yönseme”¹ üzerinden araştırma öznelerinin tutum ve davranışlarını açıklamaya çalışırlar; bunlar: “ya o ya bu yönsemesi” ile “hem o hem bu yönsemesi”dir.

“ya o ya bu yönsemesi”, kim olduklarından ya da ne bildiklerinden emin olan insanların tutum ve davranışlarını belirleyen içsel eğilim / temayül sonucu ortaya ıkmiş - yerleşmiş - oturmuş karakter özelliğini ifade eder.

Zihinde bir resim oluşturmak amacıyla durumu tanımlamak gerekirse.. tanımlayan kişinin konumuna göre, bu insanlar en hafif tanımıyla “uzlaşmaz”, en ağır tanımıyla da “bağnaz ya da yobaz” olarak adlandırılan kişilerdir.

“hem o hem bu yönsemesi” ise Mevlâna'nın izinden gittiğini düşünen “sokak felsefecileri”ni izleyen kişilerin sözde yaşam felsefesini belirler.

İnsanların, hoşgörü bağlamında “her şeyin kendine özgü bir gerçekliği vardır” düşüncesiyle, yönsemenin mahiyetini de kavramadan, “olmaya- erişmeye” çalıştıkları sözde ruhsal bir olgunluk - erişkinlik seviyesini ifade eder.

Kendi mantıklarına göre daha gelişmiş – eğitilmiş hoşgörülü insan olduklarını düşündürür.

Bu yönsemenin izinde yaşayan kişiler çoğunluk itibariyle toplumsal alanda gri bölgede yaşayan kişilerdir.

Toplumsal ilişkilerinde kendilerini merkeze alarak eyleme geçerler; iletişimlerinde olması gereken karşılıklı güven keyfiyeti yeterli düzeyle ulaşamaz.

Oturmuş yaygın kabule göre.. bu yönsemenin sözde temel kaynağını Mevlâna'ya atfedilen² Rubai oluşturur.

“Gel, gel, ne olursan ol yine gel
İster Kâfir, ister Mecusi, ister puta tapan ol, yine gel
Bizim dergâhımız, ümitsizlik dergâhı değildir
Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel...”

¹ **Yönseme sözcük anlamıyla:** eğilim, temayül sözcükleriyle de tanımlanan fitrî ya da öğrenilmiş ruhsal / içsel etki gücü. ř.e.

² **Mevlâna'ya atfedilen Rubai konusu üzerine** daha fazlasına yönelmek için aşağıda verilen kısa ve kolay anlaşılır yazılar ilk bilgilenme amacıyla yeterlidir. Burada (“) tırnak içinde yapılan aktarımlar da bu yazılardan alınmiştır. ř.e.

<https://www.yeniakit.com.tr/haber/mevlananin-gel-ne-olursan-ol-gel-sozunun-asli-114673.html>

erişim:04.12.2020

<https://www.harbiye79.com/?Syf=22&Mkl=825428> erişim:04.12.2020

<https://www.malumatifurus.org/mevlanaya-atfedilen-yine-gel-rubaisi-hakkinda-kose-yazarlarinin-yanlis-bildikleri/> erişim:04.12.2020

<https://www.posta.com.tr/ne-olursan-ol-yine-gel-sozu-mevlana-ya-ait-degil-iddiasi-1362548> erişim:04.12.2020

<https://www.kibrispostasi.com/c1-KIBRIS-POSTASI-GAZETESI/j209/a33891-gel-ne-olursan-ol-yine-gel-mevlanaciligi> erişim:04.12.2020

Ama.. gelin görün ki, Mevlâna ve Mevlevilik gibi **Tasavvuf Alanı'nın** konularını podyuma çıkararak turistik gösteriye dönüştüren yarım eğitilmiş dindarlık durumları, hemen düzeltilmesi gereken çok önemli yanlışlara neden olmaktadır.

Bunlardan biri.. yukarıda verilen Rubai'nin

- Mevlâna'ya ait olmadığı,
- Anlamının da yukarıda beyan edilenden farklı olduğudur.

Mevlânâ ve Mevlevîlik konusunda Türkiye'nin yetiştirdiği en büyük âlimlerinden olduğu söylenen ve Mevlânâ'nın eserlerinin tamamını Türkçe'ye çevirmiş olan **Abdülbaki Gölpınarlı'nın ifadesiyle:**

“Rübai, ‘Bâz â, bâz â...’ sözleri ile başlar. ‘Bâz â’ sözü Farsça ‘bâz âmeden’ fiilinin emir şeklidir ve ‘geri gel’ demektir.

Ama, ‘bâz âmeden’in o devir Farsçası’nda bir başka mânâsı daha vardır: ‘Tövbe etmek’!

Rübaide ‘Gel, ne olursan ol gel, her ne halt ettin, nasıl bir günah işledinse gel, zira bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir, istersen putunu da getir, beraber tapalım’

değil;³

‘Tövbe et, her ne ettin ise tövbe et.

Kâfir isen, ateşe yahut puta tapıyorsan yine tövbe et.

Burası umutsuzluk eşiği değildir,

tövbeni yüz defa bozmuş olsan bile yine tövbe et’

denmektedir”.

Rubâin’in en yaygın bilinen kısmı bizlere belletilmiş biçimiyle Türkçe olarak ve Farsça bilenler için de Farsçasıyla şöyle veriliyor:

“Yine gel, yine gel! Kim olursan ol, yine gel!

/ Bâz â bâz â her ân çi hestî bâz â

Kâfir, mecûsî, putperest olsan da yine gel!

/ Ger kâfir u gebr u but-perestî bâz â

Bu bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir.

/ İn dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nîst

Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel

/ Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â”

Yine Abdülbaki Gölpınarlı'nın dörtlüğün Zümer Suresi'nin 53-54. âyetlerinin meâli olduğunu söylediği beyan edilmektedir.

Sözkonusu âyetler Hoca'nın meâline göre şöyledir:

“De ki: Ey nefislerine uyup hadden aşırı hareket eden kullarım,

Allah rahmetinden ümit kesmeyin.

Şüphe yok ki, Allah bütün suçları örter.

Şüphe yok ki o, suçları örter, rahîmdir.

³ Vurgular bana aittir. ş.e.

Ve dönün rabbinize ve teslim olun ona,
size azap gelip çatmadan.
Sonra yardım edilmez size”.

Dipnotta verilen ilgili yazılar okunduğunda;

- İsminin artık sadece “hümanizm, sevgi, hoşgörü, vesaire gibi kavramlarla” anılmasından;

Mevlânâ’dan bir **“hoşgörü dininin peygamberi”** imişcesine bahsedilmesinden,

- “Felsefeye tamamen karşı olmasına ve Mesnevî’sinde bu işe aleyhtar olduğunu açık açık ve yer yer de mizahî üslûpla söylemesine rağmen bir felsefeci gibi” gösterilmesinden,

- **“Men bende-i Kur’ânem...”** sözleri ile başlayan meşhur rübaisinde

“Hayatta olduğum müddetçe Kur’an’ın kuluyum,
seçilmiş Muhammed’in yolunun toprağıyım.

Birisi çıkıp da söylediklerimden farklı bir sözü bana atfen naklederse
ondan da, o sözden de şikâyetçiyim”

diyen Mevlânâ’nın, “ortalığı son senelerde saran Mevlevîlik uzmanlarının ve kerametleri ile destarları kendilerinden menkul şeyhlerin elinde artık sadece bir sevgi ve hoşgörü mâbudu” hâline dönüştürülmüş olmasından

söz edildiği de görülecektir.

Gölpınarlı’ya göre gözardı edilen husus:

- “Mevlânâ’nın Kur’an ve İslâmî kurallar haricinde tek bir söz bile etmediği,
- ‘Bizde hoşgörü vardır, canınızın istediğini yapabilirsiniz’ gibisinden bir çizgide olmadığı”

gerçeğidir.

Ve Rubai’nin Mevlânâ ile çağdaş olan,

“Baba Abdal” diye bilinen ve 1260’ların sonunda ölen **İranlı şair**

Efdalüddin-i Kâşânî’ye

yahut onlardan iki asır önce yaşamış olan **Horasanlı şair Ebû Said-i Ebu’l-Hayr’a** ait olduğu söylenmektedir.

Abdülbaki Gölpınarlı ise

“şiirin Baba Abdal’ın üslûbuna ve neş’esine uymadığını ve

Mevlânâ’nın eserlerinde geçmeyen Rübai’nin,

Ebu’l-Hayr’ın eserlerinin eski nüshalarında onun adına kayıtlı bulunduğunu”

söylemektedir.

Sonuç olarak:

Mevlânâ “sevgi, hoşgörü, vesaire temelinde **Amerikan modeli bir ‘kült lideri’**” hâline getirilmiştir.

Ve Modernist - Emperyalist - Siyonist Aklın İslâm’a karşı ürettiği en örtülü fitnelerden biridir bu..

Ve üç paralık turizm geliri ve Türkiye’nin reklâmı gibi nedenlerle biz her yıl bu fitneyi görmezden geliriz..

Hâlbuki.. İslâmi Kimliğini içselleştirmiş olan HAKK Dini İSLÂM’a iman etmiş kullar için, İslâm - Kur’an - Allah’ın Kulu ve Elçisi Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) söz konusu olduğunda geçerli olan tek bir yönseme vardır ki, o da

“ya İslâm’a iman ya da İslâm’ı inkâr/küfür’dür”

Yani “ya o ya bu yönsemesi”dir. Gayrısı bu alanda çalışamaz.

Allah’ın hükmü budur.

Konu ile ilgisi açısından, (1-17 Aralık) 2013 yılında Şeb-i Aruz törenleri döneminde, törenlere ve Mevlâna Müzesine gelen toplam 252 ziyaretçinin oluşturduğu “örneklem” üzerinden yapılan bir çalışma da, konu bağlamında burada yazılanlara iyi bir örnek olarak değerlendirilebilir.⁴

Çalışma “Mevlâna” ve “Kent İmajı” kavramlarını merkeze alarak Aralık ayı törenlerinin Konya Kent İmajı üzerindeki etkilerini, anket değerlendirmeleri üzerinden ortaya koymayı amaçlamıştır.

Konya Kenti, Tasavvuf Ehli Mevlâna’ya mekân olma ayrıcalığına elbette sahiptir.

Mevlâna ancak.. kendi İslâm anlayışı / ilmi – Mesnevî’si üzerinden Tasavvuf Tarihi’nde kazanılmış ayrıcalıklı yerini alabilir;

Konya kenti de bu bilginin Dünya’ya tanıtılabildiği ölçüde ayrıcalıklı mekân olma düzeyine ulaşabilir.

Bunun dışında seyreden her türlü yerli gayret, bizler için nafiye uğraş..

şer güçler için de amaçlarına göre kullanabilecekleri bulunmaz nimet olacaktır.

Şimdi tam burada.. “insanın fitrî/ontolojik ruhsal gücünün davranışlarına etkisi” mealinde çalışan Sosyal Bilim uzmanlarına seslenmek isterim.

İslâm bağlamında fitne üretimine temel alınan “hem o hem bu yönsemesi”ni biraz daha yakından ve farklı bir bakış açısıyla ele alarak analiz etmek.. çok yararlı olmaz mıydı..

⁴ Görkemli, N., Tekin, G. ve Baypınar, Y.E., Kültürel Etkinlikler ve Kent İmajı - Mevlana Törenlerinin Konya Kent İmajına Etkilerine İlişkin Hedef Kitlelerin Görüşleri, e-gifder, Cilt/Volume:2, Sayı/Nummer:1, Mart/March 2013, ss.150-171, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/83876>, erişim:28.12.2020.

Şimdi gelelim, Turgut Özal'ın hükümrânlık döneminde Türk ya da Türkiyeli Müslümanların zihinlerine yerleştirdiği “kazan – kazan yönsemesi”ne..

Türkiye’de “**Liberal dönüşümün dindar öznesi**”⁵ görünümlü Özal, sözde İdeoloji değişimi / yenilenmesi nedeniyle toplumda yarattığı tedirginliği, **Neo-Liberalizm’in (Yeni-Sağ’ın)**⁶ ideolojik aygıtı olan “**kazan–kazan yönsemesi**”ni kullanıma alarak ilk iki sloganına⁷ “**sözde meşru**” bir temel sağlamış ve onları sıradanlaştırmıştır.

Peki.. “**kazan–kazan yönsemesi**” ideolojik bağlamı itibariyle ne der..

Özetle.. aktif toplumsal “aktöre”, her durum ve koşulda “**Önce Ben**” demesini öğretmeye niyetlenir.

Çünkü.. Neo-Liberalizm bireyci bir siyasal ideolojidir.

Kapitalist Üretim İlişkilerindeki vahşi bireyci tavrı, hâl boyutunda değil, sadece düşünce bazında, alana, kitleye yayararak sözde bireyselleştirecektir.

Ama.. yapısal kurgusu nedeniyle gerçekte bunu yapamaz.

Yapmayı da hiç düşünmemiştir.

Yaptığı şey.. hedef kitlelerini örtülü olarak, “bireyci düşünceye” talim ettirmektedir.

Toplum üzerinde, başta MEDYA olmak üzere, her türlü hegemonya kurucu enstrümanı kullanarak “.. miş gibi” yapar.

“Birey” – “bireysellik”, “özgürlük” gibi güdümlü tanımlarla, kişiler üzerinde kendilerine de soruluyormuş, özgürlükmiş, isteseler kendileri de yapabilirlermiş gibi sahte bir rahatlık duygusu yaratılmaktadır.

Oysa.. Modern Dünya’da **Karl Marks’ın “Bilimsel Sosyalizm” anlayışını da, Allah’ın / İslâm’ın küresel yaşamda insan popülasyonu için öngördüğü, “Vasat Ümmeti” anlayışını da**

dünya yaşamının dışına çıkarır, beyinlerden / zihinlerden silmeye azmeder.

Bu arada, bir **WhatsApp Grubu**’nda yayınlanan yakın tarihli bir video mesajını da burada örnek olarak vermek isterim.⁸

Ne dediğinden emin, sağlam duruşlu ve biraz da “doğru bir şey söylüyor” olmanın yüze yansıttığı ironik bir gülümseme eşliğinde genç bir erkek şöyle demektedir:

⁵ “Hatta Özal, Acar’ın ifadesiyle, “**liberal dönüşümün dindar öznesi**”dir (Acar, 2008: 185).”

içinde: *Türkiye’de Yeni Sağ’ın Kamu Yönetimi Anlayışı: Turgut Özal ve Anap*, s.13.

<http://acikerisim.ktu.edu.tr/jspui/bitstream/123456789/1174/1/Tam%20Metin>, erişim:06.12.2020

⁶ Neo-Liberalizm (Yeni-Sağ) üzerine bilgi tazelemek isteyen okurlar için aşağıda verilen makalenin uygun olacağını düşünüyorum:

Şener, B. ve Çolak, Ç.D., *Türkiye’de Yeni Sağ’ın Kamu Yönetimi Anlayışı: Turgut Özal ve Anap*,

<http://acikerisim.ktu.edu.tr/jspui/bitstream/123456789/1174/1/Tam%20Metin>, erişim:06.12.2020

⁷ Bundan bir önceki yazımda işlenen, “**Benim Memurum İşini Bilir**” ve “**Anayasayı Bir Kere Delmekle Bir Şey Olmaz**” sloganları

⁸ Adı ne olursa olsun İnternet ortamında etkin olan bu tür kümeleşmelerin, metinde sözünü ettiğim **ideolojik bir aygıt olarak kullanılan Medya** bağlamında değerlendirilmesi de gözlerden kaçırılmaması gereken bir konudur. İnternette etkin olan bu tür kümeleşmeler, çoğu kere ne yaptıklarının, neyi eleştirdiklerinin bile ayırda olmadan.. “**özgürce**” fikir beyan edebilmenin cazibesine kapılarak.. etkin olmaya çalışan ama.. aslında ustaca yönlendirilen naif insanların istemeden şer planlara el / omuz verdiği ortamlara dönüştürülmüştür.

“Müşteriyi kazıklamanın ticari zekâ,
halkı kandırmanın siyasî zekâ,
ambulansın arkasına takılmanın pratik zekâ,
şike yaparak kazanmanın sportif zekâ,
iyi niyeti suiistimâl ederek kazanmanın kıvrak zekâ
olduğu bir ülkede zekâ değil, AHLÂKA⁹ ihtiyaç vardır.”

Bu sözlerle ortaya konan şeyler, gerçektir..
Yanlış olan, yapılan sonuç çıkarımıdır..
Beyan edilen davranışların “zekâ” kaynaklı değil,
aksine doğrudan “seksenli ve doksanlı yıllarda edinilmiş AHLÂK”tan
kaynaklanıyor olmasıdır.

Yukarıda verilen altı satırlık “fikir beyanı”nın mantığını izlediğimizde de..
son cümledeki sonuç çıkarımı, “ahlâka ihtiyaç vardır” değil; fakat
“bu ahlâkın değiştirilmesine ihtiyaç vardır” ya da “değiştirilmesi zorunludur”
anlamında bir ifadelendirme olmalıydı.

Çünkü sorun ülke insanının zekâsında değil,
onlara zorla belletilen “Modernist-emperyalist-Siyonist Akıl (Neo-Liberalizm’in – Yeni
Sağ’ın) Ahlâk anlayışındadır.

İslâm Ahlâk’ı ise.. kurucu bir çatı kavramı olarak, bu tür davranışlara Varlık
Sistemi’nin ana kurgusu itibariyle izin vermez.
Aksine KUL’a ve TOPLUM’a yönelen bu tür davranışlar, “KUL HAKKI” bağlamında
işlem gören ve affı zor olan büyük günahlardan sayılır.

Toplumda bilir bilmez ve maalesef açık erişim olanakları sürekli ve yapay çoğaltıldığı
için, insanların “bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olarak” söz alabilmeleri, bu tür
yanlışlara neden olmaktadır.

İslâm’ın nasıl bir varlık sistemi sunduğunun öncelikle bilinmesi
gerektiği gözardı edilerek; bu örnekte olduğu gibi, düşünce
sürecinde..

toplumda seyreden aktüel Müslümanlık Anlayışı temel alınır ve
reel duruma (naif ya da planlı – programlı) salvo ateşi açılabilir.

Bu durumda elbette,
söylenen şey, doğru olmaz..
söyleyen kişi, dile getirmek istediği şeyi yanlış söylemiş olur.

Allah’a emanet olun.

⁹ “Ahlâk” sözcüğü, üzerine basarak söylendiği için, vurgulu yazdım. Ş.E.